

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Όταν ο αρχηγός ήταν ο Βρέννος (ή: με αρχηγό το Βρέννο) οι Γαλλάτες κοντά στον Αλλία ποταμό αφού κατατρόπωσαν τις λεγεώνες των Ρωμαίων, κατέστρεψαν εντελώς τη Ρώμη εκτός από το Καπιτώλιο, για το οποίο πήραν σαν αντάλλαγμα ένα τεράστιο χρηματικό ποσό. Τότε ο Κάμιλλος, ο οποίος είχε παραμείνει για πολύ καιρό στην εξορία κοντά στην Αρδέα εξαιτίας της λείας από τους Βηίους, που δε μοιράστηκε ακριβοδίκαια, αν και βρισκόταν μακριά, εκλέχτηκε δικτάτορας· αυτός ακολούθησε τους Γαλλάτες που ήδη υποχωρούσαν. Αφού εξολόθρεψε αυτούς, πήρε πίσω όλο το χρυσάφι. Αυτό, εκεί επειδή ζυγίστηκε, έδωσε το όνομα του στην πολιτεία: Δηλαδή λέγεται Πίσσαυρο, επειδή το χρυσάφι ζυγίστηκε εκεί. Μετά απ' αυτή την πράξη επέστρεψε στην εξορία, απ' όπου όμως γύρισε, αφού τον παρακάλεσαν.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ας μιμηθούμε τους δικούς μας Βρούτους, Καμίλλους, Δεκίους, Κουρίους, Φαμπρικίους, Σκιτίωνες και αναρίθμητους άλλους (ηγέτες), οι οποίοι στέριωσαν αυτή την πολιτεία. Σ' αυτούς εγώ βέβαια δίνω μια θέση ανάμεσα στους αθάνατους θεούς (Αυτούς εγώ βέβαια τοποθετώ στη συνάθροιση και στον αριθμό των αθάνατων θεών). Ας αγαπάμε την πατρίδα, ας υπακούμε στη Σύγκλητο, ας φροντίζουμε για τους καλούς πολίτες· ας αδιαφορούμε για τα παρόντα κέρδη, ας υπηρετούμε τη δόξα του μέλλοντος· ας θεωρούμε ότι αυτό είναι άριστο, το οποίο είναι το πιο ορθό· ας ελπίζουμε όσα επιθυμούμε, αλλά ας υπομένουμε ό,τι (αντίξοο) μας συμβεί· ας πιστεύουμε τέλος ότι το σώμα των γενναίων ανδρών και των μεγάλων ανθρώπων είναι θνητό, αλλά οι δυνάμεις της ψυχής και η δόξα της αρετής ότι είναι αιώνια.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ήταν άρρωστος ο Καικίνας Παίτος, ο σύζυγος της Αρρίας, ήταν άρρωστος και ο γιος. Ο γιος πέθανε. Σ' αυτόν η Αρρία ετοίμασε κηδεία έτσι, ώστε να αγνοείται από το σύζυγο και όχι μόνον αυτό, αλλά κάθε φορά που έμπαινε εκείνη στη κρεβατοκάμαρα του συζύγου, προσποιόταν ότι ζούσε ο γιος και στο σύζυγο που ρωτούσε πολύ συχνά, τι έκανε το παιδί, απαντούσε "Καλά ησύχασε, με προθυμία έφαγε". Έπειτα, όταν τα δάκρυα της, που για πολύ ώρα συγκρατιόνταν, υπερίσχυαν και ξεσπούσαν, έβγαινε έξω. Τότε παραδινόταν στη θλίψη και μετά από αυτό, επέστρεφε με στεγνά μάτια. Ο Σκριβονιανός εστασίασε στην Ιλλυρία εναντίον του Κλαυδίου. Είχε πάει ο Παίτος με το μέρος του και οδηγείτο σιδηροδεμένος στη Ρώμη, μετά το θάνατο του Σκριβονιανού. Επρόκειτο να επιβιβαστεί στο πλοίο. Η Αρρία παρακαλούσε τους στρατιώτες να επιβιβαστεί μαζί. Δεν το κατόρθωσε. Νοίκιασε ένα ψαροκάϊκο και ακολούθησε το πελώριο πλοίο.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Όταν ο Πόπλιος Κορνήλιος Νασικάς στον Έννιο τον ποιητή είχε έρθει και σ' αυτόν που ζητούσε τον Έννιο από την πόρτα είχε πει η υπηρέτρια ότι αυτός δεν ήταν στο σπίτι, ο Νασικάς κατάλαβε ότι εκείνη είχε πει αυτό με διαταγή του αφεντικού της και ότι εκείνος ήταν μέσα. Μάθε τώρα τι αργότερα έκανε ο Νασικάς. Μετά από λίγες μέρες όταν ο Έννιος στο Νασικά είχε έρθει και ζητούσε αυτόν από την πόρτα, φώναξε ο Νασικάς ότι αυτός δεν ήταν σπίτι, αν και ήταν στο σπίτι. Τότε ο Έννιος αγανακτισμένος επειδή ο Νασικάς έλεγε ψέματα τόσο φανερά, είπε: "Τι (συμβαίνει)", "εγώ δεν αναγνωρίζω την φωνή σου ;". Μήπως θέλεις να μάθεις τι ο Νασικάς απάντησε ; "είσαι άνθρωπος αναιδής". "Εγώ όταν ζήτησα εσένα πίστεψα στην υπηρέτρια σου ότι δεν ήσουν σπίτι· εσύ δεν πιστεύεις εμένα τον ίδιο;"

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ο Κάτων έφερε κάποια μέρα στο βουλευτήριο ένα πρώιμο σύκο από την Καρχηδόνα και δείχνοντάς το στους συγκλητικούς είπε: "σας ρωτώ πότε νομίζετε ότι κόπηκε αυτό το σύκο από το δέντρο". Όταν όλοι είχαν πει ότι ήταν φρέσκο, είπε "και όμως πριν από τρεις ημέρες μάθετε ότι κόπηκε στην Καρχηδόνα. Τόσο κοντά έχουμε τον εχθρό στα τείχη! Επομένως προφυλαχτείτε από τον κίνδυνο, προστατέψτε την πατρίδα. Μην έχετε εμπιστοσύνη στις δυνάμεις της πόλης. Την αυτοπεποίθηση να αποβάλλετε, η οποία είναι υπερβολική σ' εσάς. Κανείς να μην πιστεύετε ότι θα φροντίσει για την πατρίδα, εάν εσείς οι ίδιοι δεν φροντίζετε για την πατρίδα. Να θυμηθείτε ότι η πολιτεία κάποτε υπήρξε (βρέθηκε) στον έσχατο κίνδυνο. Και αμέσως άρχισε ο Τρίτος Καρχηδονιακός πόλεμος, κατά τον οποίο η Καρχηδόνα καταστράφηκε.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ο Γάιος Πλίνιος στέλνει τις ευχές του στο φίλο του Μαρκελίνο. Με πολύ μεγάλη θλίψη σου γράφω αυτά: η μικρότερη κόρη του φίλου μας Φουνδανού πέθανε. Τίποτα ποτέ ως τώρα δεν είδα πιο πρόσχαρο, τίποτα πιο αξιαγάπητο, τίποτα πιο άξιο για πιο μακροχρόνια ζωή από αυτή την κοπέλα. Ακόμη δεν είχε συμπληρώσει τα 13 χρόνια και ήδη υπήρχε σ' εκείνη γεροντική σύνεση, σοβαρότητα που ταιριάζει σε δέσποινα και όμως κοριτσίστικη γλυκύτητα. Πως κρεμόταν εκείνη στο λαιμό του πατέρα! Πως εμάς τους πατρικούς φίλους και με αγάπη και με σεμνότητα αγκάλιαζε! Πως τις τροφούς, πως τους παιδαγωγούς, πως τους δασκάλους αγαπούσε! Με πόσο επιμέλεια, με πόσο νόημα διάβαζε συχνά! Πόσο συγκροτημένα έπαιζε! Με πόση εκείνη υπομονή, με πόση ακόμη εγκαρτέρηση υπέμεινε την τελευταία της αρρώστια.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Όταν ο Άκκιος είχε έρθει από την (πόλη) Ρώμη στον Τάραντα, όπου ο Πακούβιος είχε αποσυρθεί σε μεγάλη πια ηλικία κατάλυσε κοντά σ' αυτόν. Ο Άκκιος, ο οποίος ήταν πολύ μικρότερος στην ηλικία, την τραγωδία του που ονομάζεται "Ατρέας", διάβασε σ' αυτόν μετά από επιθυμία του. Τότε ο Πακούβιος είπε ότι είναι βέβαια ηχηρά και μεγαλοπρεπή όσα είχε γράψει, αλλά όμως ότι φαίνονται σ' αυτόν ότι είναι αυτά κάπως σκληρά και πικρά. "Έτσι είναι" είπε ο Άκκιος "όπως λες: ούτε βέβαια μετανοιώνω γι' αυτό, γιατί νομίζω ότι θα είναι καλύτερα εκείνα που θα γράφω αργότερα. Πραγματικά, ό,τι συμβαίνει στους καρπούς, το ίδιο λένε ότι συμβαίνει και στο πνεύμα: όσοι (καρποί) γεννιούνται σκληροί και πικροί, αργότερα γίνονται γινομένοι και γλυκείς· αλλά όσοι γεννιούνται από την αρχή μαραμένοι και μαλακοί, δε γίνονται αργότερα ώριμοι, αλλά σάπιοι.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ο δούλος του φίλου μας του Αίσωπου, ο Λίκινος, γνωστός σ' εσένα, δραπέτευσε από τη Ρώμη στην Αθήνα. Αυτός στην Αθήνα κοντά στον Πάτρωνα τον Επικούρειο έμεινε μερικούς μήνες σαν ελεύθερος, από εκεί πήγε στην Ασία. Αργότερα κάποιος Πλάτωνας από τις Σάρδεις, μόλις έμαθε από επιστολή του Αισώπου ότι ήταν αυτός δραπέτης, συνέλαβε τον άνθρωπο και τον παρέδωσε στη φυλακή στην Έφεσο. Εσύ αναζήτησε τα ίχνη του ανθρώπου, παρακαλώ, και με την πιο μεγάλη φροντίδα είτε στείλε τον στην Ρώμη, είτε γυρίζοντας από την Έφεσο φέρ' τον μαζί σου. Μη σε απασχολήσει πόσο αξίζει ο άνθρωπος. Γιατί είναι μικρής αξίας εκείνος που είναι τόσο τιποτένιος. Αλλά εξαιτίας της ελεϊνής πράξης και του θράσους του δούλου, τόσο οργίστηκε ο Αίσωπος, ώστε τίποτα δεν μπορούσε να είναι σ' αυτόν πιο ευχάριστο, από την επανάκτηση του δραπέτη.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Όταν ο Οκταβιανός επέστρεψε μετά τη νίκη στο Άκτιο στη Ρώμη, κάποιος άνθρωπος που κρατούσε ένα κοράκι προϋπάντησε αυτόν· είχε διδάξει αυτό να λει τα εξής: "Χαίρε Καίσαρα νικητή και στρατηγέ". Πολύ ενδιαφέρθηκε ο Καίσαρας να αγοράσει το κοράκι. Επομένως, αγόρασε αυτό για 20 χιλιάδες σηστέριους. Αυτό το παράδειγμα παρακίνησε κάποιον παπουτσή να διδάξει το κοράκι το ίδιο χαιρετισμό. Για πολύ χρόνο κόπιαζε μάταια· κάθε φορά που το πουλί δεν απαντούσε, ο παπουτσής συνήθιζε να λει " κρίμα στον κόπο μου (έχασα το λάδι και τον κόπο)". Τέλος το κοράκι έμαθε τον χαιρετισμό και ο παπουτσής επιθυμώντας χρήματα, έφερε αυτό στον Καίσαρα. Όταν άκουσε το χαιρετισμό, ο Καίσαρας είπε: "Στο σπίτι ακούω αρκετούς τέτοιους χαιρετισμούς". Τότε το κοράκι θυμήθηκε τα λόγια του αφεντικού του: "Κρίμα στον κόπο μου". Σε αυτά τα λόγια ο Αύγουστος γέλασε και αγόρασε το πουλί για τόσο μεγάλο ποσό, όσο δεν είχε αγοράσει κανένα μέχρι τότε.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Αυτός όμως, κύριοι δικαστές, και βρέθηκε στην Ασία και άνδρα γενναιότατο, τον πατέρα του, πολύ βοήθησε στους κινδύνους, παρηγόρησε στις ταλαιπωρίες, συγχάρηκε στη νίκη. Και εάν έχει η Ασία, κάποια υποψία χλιδής (έχουμε υποχρέωση) οφείλουμε να επαινέσουμε το Μουρήνα, γιατί είδε στη Ασία, αλλά έζησε στη Ασία με εγκράτεια. Εξαιτίας αυτού του πράγματος οι κατήγοροι του δε χρησιμοποίησαν σαν μορφή εναντίον του Μουρήνα το όνομα "Ασία" εξαιτίας της οποίας γεννήθηκε ο έπαινος για την οικογένεια, η υστεροφημία για τη γενιά, η τιμή και η δόξα για το όνομα, αλλά (χρησιμοποίησαν σαν μορφή) κάποια ατιμία και ντροπή που είτε την φορτώθηκε στην Ασία, είτε την έφερε μαζί του από την Ασία. Όμως υπήρξε δείγμα ανδρείας το ότι υπηρέτησε τη θητεία του σ' αυτόν τον πόλεμο· υπήρξε δείγμα ευσέβειας το ότι υπηρέτησε προθυμότατα κάτω από τις διαταγές του πατέρα· υπήρξε δείγμα ευτυχίας το ότι συνέλεξε το τέλος της θητείας με τη νίκη και το θρίαμβο του πατέρα.